

Sörmländsk körkväll på Estrad

Körsällskapet, Södertälje Kammarkör och ett antal musikanter på folkliga instrument bjöd på en verkligt trevlig musikafon på Estrad i tisdags under Vigo Löferantz' ledning. Denna "öppna" konsertstil med otvungen klädsel (många av damerna i nationaldräkt, medan herrarna tydligen inte gillar sämskskinsbyxor och röda tofsar), småprat med publiken, avspänd ledning, pittoreska uppställningar och litet av happening ligger tydligen väl till för dirigenten.

BRUDMARSCH OCH GANGLÅT

Ett sjungande intåg och dito uttåg genom salongen till tonerna av en brudmarsch från Österåker, resp. gånglåt från Lästringe, inramade effektfullt gamla visor och låtar. Hela kören sjöng roligt om Noak, men bara karlarna fick brännvin på mandagarna, vilket dels är orättvist och könsdiskriminerande, dels inte sanningsenligt, då i början på 1800-talet även pigorna fick en del av sin lön i form av brännvin!

En steklåt för kör och fioler föreföll härleda sig från den lyckliga tid då kossorna fortfarande födde gödkalvstekar — den följdes också helt följdriktigt av en tackvisa. För att få steken att sätta sig, dansade och sjöng man en ringlek med uraldrig doft — så som man fortfarande lär dansa på Färarna!

SKALLPIPA OCH DRAGSPEL

Älderdömliga instrument som skailpipa, krumhorn, stråkarhar-

pa och nyckelharpa gav ålderdomlig klang i sin ackopagnerande funktion. Fiol och klarnett är ju än i dag folkliga instrument. Wappersta-Lasse hade en mängd dragspel, som en betjänt fick hålla reda på och framlägga det som var lämpat för den avsedda låten.

Ett par av dessa gammalvalser har klingat inte bara i sörmländska björkhagar utan också under blekingska ekar

och bokar, för mina bennmuskler blev märkbart oroliga. Tydligen mindes de förgångna tiders dansanta övningar och vädrade morgonluft. Men de bedrog sig. Alla satt stilla, och alltså även jag — och applåderade den oförbrännelige och (förhoppningsvis utan brännvin) glade Wappersta-Lasse!

BRÄNNVIN OCH BLOD

Egentligen borde en sådan här

musikstund exekveras i en Sörmlandshage med grönska, blå himmel och stilla vatten, t.ex. i parken framför (bakom) Taxinge-Näsby slott. Viskningarna och ropen där bör bytas ut mot dessa sunda, sommarglada och vackra låtar och visor. Och hellre brännvin och glädje än detta blod som rinner över väggar och golv, över köttsliga lär och själsliga kval!

EDVIN JONASSON

LÄNSTIDNINGEN • Torsdagen den 14 juni 1973

Vigo Löferantz dirigerar sina sångare med den äran i en sörmländsk visa på Estrads "Körkväll". Foto: Pauli Kujala

LÄNSTIDNINGEN • Fredagen den 15 juni 1973

"Vappersta" framträder i TV med Hasse Tellemar

SÖDERTÄLJE. Med valsen "Kom Adolfin", "Handklaverslåt från Vikbolandet" och Vappersta-vals" skrev Gustav Larsson från Vagnhärad, riksbekant som Vappersta-Lasse, ett stycke musikhistoria på torsdagseftermiddagen. Som förste dragspelare spelade han upp inför sexmannajury i Zornnämnden för att erövr Zornmärket — det förnämsta utmärkelse-tecknet för en svensk spelman. Men tills nu har fiolen varit allt förhäskande instrument vid de tidigare med stort hysch-hysch omgivna uppspelningarna. Men Arne Blomberg i Södermanlands Spelmansförbund har dämpat ned gravallvaret kring märkesuppspelningarna i Södertäljes Folkets hus och gjort till och med namnlistorna offentliga. Och så har han hanat väg för dragspelet! Men först vid riksspelmansstämman på Torekällberget på söndag får Vappersta-Lasse veta om han befanns värdig att upptas i kretsen av zornmärkes-spelmän!

Vappersta-Lasse stegade in som nr 25 av 143 spelmän för att spela upp för sitt Zornmärke i ett av de små sammanträ-

desrummen — bredvid Trombon — i Södertäljes Folkets hus.

— Skall jag måntro gå in och bocka djupt ända till golvet, sade Vappersta-Lasse litet illmarigt innan han ömt tog fatt i ett av sina magdeburgerspel för att spela "Kom Adolfin" för den luttrade märkesjury — i vilken ingår bl.a. Bror Hjorths son Ole Hjorth.

"JÄTTESKÖNT!"

Medan Vappersta-Lasse spelade på sina magdeburgare — ett nytt spel för varje ny låt! — samlades spelmän från hela landet utanför juryns dörr för att lyssna litet i smyg till magdeburgarnas plingande ringklockor.

— Det sitter fint det där! — Jätteskönt! Aldrig skulle man väl drömt om att få höra sådana här låtar, som de gamle sjöng och spelade på munspel, spelas inför en märkesjury, var några av spelmanskommentarerna.

Och så kom Vappersta-Lasse ut: — Det gick bra det här! Dom var lugna och sansade — och jag med! Det var nog en upplevelse för dom det här! Dom har nog aldrig sett eller hört så här fina gamla spel förut.

SPEL FRÅN 1900

Vappersta-Lasse demonstrerade sina magdeburgare för en liten krets unga spelmän som så när glömde bort att det var deras tur att spela upp.

Där var t.ex. ett gammalt spel från 1900 som Vappersta fått i gåva från Nordisk folkmusik i Göteborg. Ursprungligen kom spelet från ett sterbhus i Småland. Med lätt och varsam hand har Vappersta sedan lagat upp bälgen och fått

stämmorna omsedda på annat håll.

"NU KOMMER

UNGDOMEN"

— Man är allt glad en sådan här dag, sade Vappersta-Lasse och myste. Här har man hållit på i 40 år och försökt få fram det gamla, väcka intresse för de gamlas musik.

Och nu de sista fyra — fem åren har det äntligen lossnat. Ungdomen kommer kolossalt. Det märkte man t.ex. på Torekällberget i söndags. Det är en utveckling som man får vara glad åt!

VAPPERSTA OCH "DRAGSPELETS DROTTNING"

— Aldrig var det tal om tidigare att en dragspelare skulle kunna spela upp för Zornmärket! Men jag fick tipset från Södermanlands Spelmansförbund att nu var det dags att ställa upp, sade Vappersta-Lasse och berättade att han är hedersmedlem i både Jularbo-klubben i Motala med 50 aktiva dragspelare och i Nyköpings "våldigt duktiga" dragspelklubba.

Och när Musikhistoriska museet nyligen öppnade sin stora dragspelsutställning, inledde Vappersta-Lasse med sina magdeburgare — tillsammans med "Dragspelets drottning" från Värmland!

Ett tiotal gånger har Vappersta spelat tillsammans med Gnesta-Kalle. Han har varit med Bosse Larsson på Skansen, spelat gammal dans på Högloftet.

"SOM NÄR MAN

SLAKTAR EN GRIS"

— Jag har bara spelat dragspel i all min dar, sade Vappersta-

INSIDORNA

Foto: Björn Lindström

● Vappersta-Lasse — Gustav Larsson från Vagnhärad — gjorde på torsdagen "musikrevolution" genom att spela upp för Zornmärket.

När Vappersta-Lasse skrev musikhistoria

Med valsen "Kom Adolfin", "Handklaverslåt från Vikbolandet" och "Vappersta-vals" skrev Gustav Larsson från Vagnhärad, riksbekant som Vappersta-Lasse, ett stycke musikhistoria på torsdagseftermiddagen. Som första dragspelare spelade han upp inför sexmannajury i Zornnämnden för att erövr Zornmärket — det förnämsta utmärkelse-tecknet för en spelman.

SIDAN 11

Förste man som spelade upp för Zornmärket — kl 9.00 — var spelmanen Yngve Andersson från Södertälje.